

Ярослав ГАРБИЧ,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні у час повномасштабного військового вторгнення росії на територію нашої країни спостерігається суттєве зменшення інтенсивності туризму, а також відчувається суттєва втрата пріоритетів у відпочинковій сфері. Однак, можемо констатувати, що після перемоги Україна поверне собі прерогативи та привабливість європейського туристичного центру. З огляду на зазначене, варто вже сьогодні цілеспрямовано працювати над якісним вдосконаленням професійної освіти студентів спеціальності 242 Туризм.

У нашому баченні саме фахові молодші бакалаври, які здобувають освіту у коледжах як закладах фахової передвищої освіти, будуть володіти значним професійним потенціалом, працюючи у державних і приватних підприємствах індустрії туризму та рекреації. Як доводять С. Кожушко та Л. Бойко [2], результативність діяльності сервісної сфери й туризму перебуває у прямій залежності від професійної компетентності фахівців, а також від якості організації їхньої професійної освіти.

Так, у педагогічному словнику під авторством С. Гончаренка вказано, що професійна освіта «включає поглиблене ознайомлення з науковими основами й технологією обраного виду праці; прищеплення спеціальних практичних навичок і вмінь; формування психологічних і моральних якостей особистості, важливих для роботи у певній сфері людської діяльності» [1, с. 275]. Наголосимо на тому, що професійна освіта у системі фахової передвищої освіти у методологічному контексті виступає ефективним механізмом реалізації соціального замовлення, яке формується на різних рівнях: державному, соціально-груповому (стратифікованому), особистісному (індивідуальному) та відображає сукупність потреб й очікувань членів суспільства в освітньому просторі. На наш погляд, основною тенденцією розвитку професійної освіти в нашій

країні є поглиблення суперечностей між особистісним, соціально-стратифікаційним та державним рівнями замовлення освіти у сфері туризму. Найбільш вираженою характеристикою цієї суперечності буде затребуваність освіти як особистісної та професійної характеристики, з одного боку, й освіченості як професійної характеристики здобувачів освіти, що навчаються в коледжах, з іншого. Саме тому професійна освіта здобувачів спеціальності 242 Туризм у коледжах в Україні, яка розпочалася лише декілька років тому, потребує системного осмислення.

У психолого-педагогічній площині науковці виокремлюють конкретні функції професійної освіти. Так, на основі узагальнення та систематизації інформації до найвагоміших віднесено:

- реляційну (спрямована на оволодіння здобувачами освіти певних соціальних ролей і статусів, що набуваються у процесі соціалізації на основі професіоналізації конкретної професійної сфери);
- освітню (спрямована на формування системи знань, закріплення фундаментальних наукових принципів, на яких ґрунтуються економіка, виробництво, наука, культура; формування та розвиток загальних професійних та спеціальних знань, умінь та навичок майбутнього фахівця як суб'єкта професійної діяльності);
- аксіологічну (пов'язана з потребою усвідомлення здобувачами освіти певної системи чітких базових цінностей у конкретній професійній сфері);
- регулятивну (націлена на вироблення певних стандартів професійної поведінки та соціального контролю над діями і вчинками особистості як члена конкретного професійного співтовариства);
- інтегративну (вказує на те, що пріоритетними мають бути інтереси всього суспільства, а не лише успішне функціонування професійної галузі);
- виховну (формування у здобувачів освіти життєвих установок та принципів, культурних уявлень про соціально-моральні норми, духовні цінності, норми поведінки, професійні ідеали, відносини до навколишнього світу, до професії і до самого себе у цій професії);
- розвивальну (готує здобувачів освіти до самостійного життя й до самореалізації у професії на основі розвитку інтелекту та творчого

мислення, самосвідомості, Я-концепції, емоційно-вольової та мотиваційної сфер);

- світоглядну (спрямована на формування світогляду, що є адекватним до сучасних досягнень фундаментальних наук на основі усвідомлення цілісної картини світу, а також розуміння свого місця і ролі у цьому світі загалом та в обраній професії зокрема).

Усі означені функції професійної освіти є вагомими й безпосередньо стосуються професійної освіти майбутніх фахівців туристичної сфери у закладах фахової передвищої освіти. Як аксіому сприймаємо твердження, що результатом професійної освіти виступає професійна компетентність особистості. Ці дві складові взаємопов'язані своїми завданнями і співвідносяться між собою як «засіб» і «ціль».

З психолого-педагогічної точки зору професійну освіту науковці розглядають як складний процес, що спрямований та досягнення конкретного результату – формування готовності до певної професійної діяльності, яка здійснюється за допомогою оволодіння доцільною сукупністю спеціальних теоретичних знань та практичних умінь й навичок.

У нашому дослідженні професійну освіту студентів спеціальності 242 Туризм у коледжах будемо розуміти як чіткий соціально та педагогічно організований процес трудової соціалізації особистості, що забезпечує орієнтацію та адаптацію у світі обраної професії на основі безперервного зростання компетентності, майстерності та розвитку здібностей в індустрії туризму та рекреації.

Виходимо з того, що професійна освіта у коледжах має бути організована так, щоб створювати здобувачам освіти спеціальності 272 Туризм належні умови для їхнього професійного становлення, розвитку та самореалізації та сприяти досягненню гуманістичних цілей суспільства загалом щодо розвитку туризму в Україні.

Передумовою ефективної професійної освіти здобувачів освіти у закладах фахової передвищої освіти є їхня професійна готовність до майбутньої діяльності. Саме професійна готовність до майбутньої діяльності допомагає фаховому молодшому бакалавру успішно виконувати свої майбутні професійні обов'язки, системно використовувати отримані під час навчання знання, досвід, зберігати самоконтроль та перебудовувати свою діяльність у разі непередбачених обставин чи складних ситуацій.

Професійна готовність виступає вирішальним чинником, що забезпечить швидку адаптацію випускників до умов праці як у великих туристичних компаніях чи підприємствах туристичної індустрії, так і у невеликих приватних туристичних агентствах, екскурсійних бюро.

У підсумку відзначимо, що саме туризм у більшості європейських країн посідає вагомe місце у соціально-культурних, соціально-економічних та міжнаціональних відносинах, що дозволяє віднести його до галузі соціально-психологічних явищ тому, що він позитивно впливає на розвиток цих держав. Україна теж зможе після перемоги посісти гідне місце серед найбільш популярних у туристичному амплуа європейських країн. Такого результату можна досягнути лише тоді, коли у закладах фахової передвищої освіти професійна освіта майбутніх фахових молодших бакалаврів буде організована на належному рівні з урахуванням усіх сучасних освітніх тенденцій.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
2. Кожушко С. П., Бойко Л. Г. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців туристичної сфери до роботи в умовах кризових станів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. 2023. № 1 (25). С. 194–203.